

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛАВІ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ЛУГАНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності

Матеріали
IX Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю

4 грудня 2025 року

Херсон

УДК 37.018
Т 33

Редакційна колегія:

Жорова І. Я. – доктор педагогічних наук, професор;

Кузьменко В. В. – доктор педагогічних наук, професор;

Слюсаренко Н. В. – доктор педагогічних наук, професор;

Кохановська О. В. – доктор педагогічних наук, професор;

Одайник С. Ф. – доктор філософії, доцент.

Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності: матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (4 грудня 2025 року, м. Херсон) / за ред. Кузьменка В. В., Слюсаренко Н. В.: Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2025. 380 с.

Збірник містить матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності». У працях авторів розглянуто теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності в умовах суспільних трансформацій і глобальних викликів; стратегії управління закладами освіти в період воєнного стану та повоєнного відновлення; професійний і особистісний розвиток педагогічних та управлінських кадрів у системі неперервної освіти й сучасних освітніх практик; цифрову трансформацію систему освіти й управління на основі інновацій, освітньої аналітики та технологій штучного інтелекту; освіту як простір формування цінностей, громадянської відповідальності, патріотизму; міжнародну співпрацю та інтеграційні процеси у сфері освіти і науки.

УДК 37.018

Статті подано в авторській редакції. Відповідальність за точність викладених у публікаціях фактів несуть автори.

© КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2025

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ
ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мотуз О. В. Публічна освітня політика воєнного часу: баланс безпеки, доступності та якості освітніх послуг	232
Мусійенко В. С. Інклюзивне навчання: задоволення потреб кожної дитини	235
Одайник С. Ф. Гранти для учнівства й освітян: огляд найпоширеніших пропозицій, алгоритм здобуття	238
Онопрієнко Н. А. П'ять вимірів цифрового менеджменту в галузі початкової освіти: аналіз реалізації стратегічної, лідерської, процесної, екосистемної та компетентнісної моделей.....	241
Осаулко Л. О. Впровадження профільного навчання в закладі загальної освіти: управлінський аспект.....	244
Осипова Н. В. Цифрова дидактика в інтегрованому навчанні: нові горизонти для НУШ.....	247
Остапчук А. О. Управління інноваційними виховними проектами на основі адаптивних моделей в умовах невизначеності.....	251
Паламаренко Я. В., Бенденрук В. В. Інноваційні підходи до управління організаціями на основі цифрових технологій.....	253
Паламаренко Я. В., Островський О. О. Стратегічне управління організаціями в умовах воєнної турбулентності та післявоєнної трансформації	255
Панова С. О. Використання штучного інтелекту в персоналізації навчання	258
Парій Х. В., Водяна В. О. Роль метроритму українських народних пісень у ритмічному вихованні молодших школярів.....	262
Пермінова А. С., Водяна В. О. Виразальні засоби українських народних жартівливих та ігрових пісень: методика використання на уроках у початковій школі	264
Піньківська Т. М. Структурні компоненти безперервного професійного розвитку вчителя: критерії, показники й індикатори.....	266
Пішун С. Г. Інноваційні технології як основа цифрової еволюції системи освіти України	269
Плюшко Р. І. Мотивація та управлінська діяльність в умовах глобальних викликів.....	271
Позняков А. О. Розрив між навчальними програмами та цифровим освітнім середовищем	275
Починок Ю. М. Міжнародна співпраця та інтеграційні процеси	277
Рідкоус О. В. Мотивація та розвиток команди ЗЗСО в умовах війни	279
Розман І. І. Науково-педагогічні стратегії управління закладами освіти в період воєнного стану та повоєнного відновлення: організація наукової діяльності в Україні.....	282
Романов О. М. Взаємозв'язок технічних компонентів навчального середовища з оцінюванням практичної діяльності здобувачів освіти	284
Свиридюк О. В. Соціально-педагогічна підтримка міжнародних студентів як інструмент інтеграції у глобальний освітній простір: досвід Великої Британії та імплікації для України	288
Святченко І. С. Мнемотехніка як засіб розвитку дошкільника	290
Семеновська Л. А., Кікто С. М. Педагогічне рейтингування як системний імператив управління якістю освіти	293
Синебрюхова В. В. Цифрова трансформація освітнього та управлінського середовища закладу освіти засобами Google Workspace for Education (на прикладі Миколаївської гімназії № 48)	296

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ
ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3. Полякова А. С. Методика формування основ музично-ритмічної культури молодших школярів на уроках музичного мистецтва: автореф. дис. ... канд. пед. наук. НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. URL: https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/avtoref/D_26.053.08/aref_Polyakova.pdf.
4. Сбітнева Л. М. Методика музичного виховання : метод. рек. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2017. 58 с. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6589/Sbitneva.pdf>.
5. Сбітнева О. В. Розвиток традицій музично-естетичного виховання підростаючого покоління в Україні засобами хорового співу. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 1(105), 2023. С 152–162. URL: https://journals.snu.edu.ua/index.php/DOMTP_SNU/article/download/657/626
6. Чернишова А. М. Використання українського дитячого музичного фольклору як ефективна умова естетичного виховання молодших школярів. *Перспективи та інновації науки*. № 2(7). С. 721–729. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/35971/>.

Пермінова А. С., Водяна В. О.*

**ВИРАЖАЛЬНІ ЗАСОБИ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ
ЖАРТІВЛИВИХ ТА ІГРОВИХ ПІСЕНЬ: МЕТОДИКА
ВИКОРИСТАННЯ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Актуальність дослідження виражальних засобів українських народних жартівливих та ігрових пісень зумовлена зростаючою потребою сучасної початкової освіти у використанні національного культурного ресурсу як важливого чинника розвитку особистості молодшого школяра. Українські народні пісні, особливо жартівливі й ігрові, є цінним педагогічним інструментом, адже поєднують музичність, образність, гумор та емоційність, що робить їх доступними, близькими й цікавими для дітей. У процесі їхнього опрацювання учні не лише розвивають мовлення, артистичність, ритмічність і творчу уяву, а й долучаються до традиційної культури, формують національну ідентичність та ціннісне ставлення до українського фольклору. В умовах Нової української школи, яка орієнтована на компетентнісний розвиток, інтегроване навчання і створення позитивного емоційного середовища, народні пісні набувають особливого значення. Вони сприяють формуванню комунікативних, соціальних та емоційно-ціннісних компетентностей, забезпечують природний перехід від гри до навчання, активізують пізнавальний інтерес і підвищують мотивацію. Тому дослідження специфіки виражальних засобів цих пісень і методики їх використання в початковій школі є важливим для підвищення ефективності освітнього процесу та збагачення його національним змістом.

Мета дослідження полягає у вивченні виражальних засобів українських народних жартівливих та ігрових пісень з метою визначення їх педагогічного потенціалу для використання на уроках у початковій школі.

* © **Пермінова А. С., Водяна В. О.**

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Українські народні жартівливі та ігрові пісні є важливим елементом культурного спадку, що здавна використовувався для виховання та розвитку дітей. Дослідження Г. Довженок показують, що дитячий фольклор, включно з лічилками, забавлянками та ігровими піснями, виконує не лише розважальну, а й розвивальну функцію. Такі пісні сприяють формуванню мовленнєвих, ритмічних та комунікативних навичок, стимулюють творче мислення та уяву дитини, а також допомагають знайомитися з національними традиціями [2].

Важливою особливістю жартівливих пісень є використання гумору, гри слів, римування та повторюваних ритмічних структур, що робить їх доступними та привабливими для молодших школярів. За словами А. Владімірової, такі пісні не лише розважають дітей, а й активно впливають на їх естетичне сприйняття, допомагають формувати позитивне емоційне ставлення до навчальної діяльності [1].

Регіональні особливості дитячого фольклору, які досліджувала Л. Єфремова, показують, що ігрові та жартівливі пісні мають різноманітні мелодичні та ритмічні структури, що відображають культурні особливості регіону та сприяють розвитку слухового сприйняття та музичної компетентності дітей [3]. Це дозволяє педагогам підбирати пісні відповідно до вікових, емоційних та інтелектуальних особливостей учнів, забезпечуючи ефективну інтеграцію естетичного виховання в навчальний процес.

Г. Яківчук підкреслює, що народна музика є потужним засобом розвитку особистості, оскільки поєднує емоційне навантаження з виховним ефектом, формує національну ідентичність та допомагає створювати позитивну атмосферу на уроках [5]. Використання жартівливих та ігрових пісень дозволяє залучати дітей до активної взаємодії в класі, сприяє розвитку соціальних компетентностей та формує комунікативні навички через колективні ігрові дії.

Сучасні підходи до організації навчальної діяльності включають інноваційне використання народних пісень у музично-ритмічних вправах, театралізації та інтегрованих уроках, що підвищує ефективність освітнього процесу та сприяє розвитку творчих здібностей учнів [4]. Таким чином, виражальні засоби українських народних жартівливих і ігрових пісень мають багатоплановий педагогічний потенціал, який можна успішно реалізувати в початковій школі.

Методика використання цих пісень передбачає активне включення дітей у процес співу, виконання рухів, інтонаційних варіацій, ритмічних повторів та творчих імпровізацій. Педагог може комбінувати традиційні та сучасні форми роботи, адаптуючи матеріал під конкретні навчальні цілі: розвиток мовлення, формування музичних умінь, виховання емоційної чутливості та інтересу до національної культури. Народні пісні стають інтегрованим інструментом навчання, що поєднує гру, творчість та національно-культурне виховання.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ
ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Таким чином, українські народні жартівливі та ігрові пісні є багатофункціональним засобом навчання, який ефективно поєднує гру, творчість та національно-культурне виховання. Їхнє використання в початковій школі не лише збагачує освітній процес, а й забезпечує розвиток ключових компетентностей сучасного учня, роблячи навчання інтерактивним, цікавим та емоційно насиченим.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Владимірова А. Л. Дитячий пісенний фольклор пестування як засіб естетичного виховання молодших школярів. *Педагогічні науки: зб. наукових праць*. Том 1, № 50 (2008) С. 319–324. URL: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/2496>.
2. Довженок Г. В. Український дитячий фольклор: віршовані жанри. Київ : Наукова думка, 1981. 170 с. URL: https://books.google.com/books/about/Український_дитячий_ф.html?id=YL4GAQAIAAJ.
3. Єфремова Л. О. Дитячий пісенний фольклор Поділля. *Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях*, (№7, 2024), С. 57–76. <https://doi.org/10.31318/2786-8877.7.2024.331596>.
4. Soldatenko O. Innovative Forms of Folk Songs Arrangement. *Folk Art and Ethnology*, 4 (404), 49–56 URL: <https://nte.etnolog.org.ua/en/2024-year/4/2783-from-the-history-and-theory-of-science/5717-innovative-forms-of-folk-songs-arrangement>.
5. Yakivchuk G. Ukrainian Folk Music and its Role in the Education of the Individual: from the History of the Issue. *Pedagogical Discourse*, (15, 2013), 777–781. URL: <https://ojs.kgpa.km.ua/index.php/peddiscourse/article/view/961>.

Піньковська Т. М.*

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛЯ: КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ Й ІНДИКАТОРИ

У сучасному динамічному суспільстві якість освіти значною мірою визначається рівнем професійної підготовки вчителя. Безперервний професійний розвиток (БПР) педагога є ключовою умовою забезпечення ефективного навчання та впровадження інновацій у навчальному процесі. БПР передбачає не лише формальне підвищення кваліфікації, а й системне самовдосконалення, активну участь у професійних спільнотах, використання сучасних технологій та рефлексію педагогічної практики [3, с. 9; 8, с. 15]. Згідно з концепцією Нової української школи (НУШ), педагог виступає фасилітатором навчання, лідером освітніх змін і активним учасником професійної спільноти [3, с. 10].

Дослідження сучасних педагогічних науковців показують, що професійна майстерність вчителя формується через інтеграцію кількох взаємопов'язаних компонентів БПР. Вони охоплюють мотиваційно-ціннісний, когнітивно-знанневий, операційно-діяльнісний, рефлексивно-аналітичний, комунікативно-колаборативний, ІКТ-компетентнісний та управлінсько-організаційний аспекти [1, с. 45; 6, с. 22].

* © Піньковська Т. М.